

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת שלח

תורה

הנגיעה העצמית מעבירה את האדם על דעתו:

במדבר פרק יג (ג) וישלחו אתם משה ממודבר פארן על פי יקוק כלם אנשים ראשי בני ישראל המה: (טו)
אלה שמות האנשים אשר שלחו משה לתור את הארץ ויקרא משה להושיע בן נון יהושיע: (לא) והאנשים
אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי זזק הוא ממנו: (לב) ויציאו דבת הארץ אשר תרו אתה אל
בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה
אנשי מדות: (לג) ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונחי בעינינו כזנבנים וכן היינו בעיניהם: במדבר
פרק יד (א) ותשא כל העדה ויהנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא:

שאלות בפרשה:

הנה בפרשת השבוע מסופר על חטא המרגלים אשר נכשלו ודיברו לה"ר על ארץ ישראל והניאו בכך את כל בני ישראל מלעלות לארץ
ישראל וע"ז נגזרה גזרה קשה על המרגלים וגם על עם ישראל וכן בכיה לדורות עד זמננו במשך אלפי שנים שנחרבו בו שני
בתי המקדש וגזרות קשות שחוזרות על עצמן בתקופה זו. וכדי להבהיר ענין חטא המרגלים והנלמד ממנו נקדים שאלות בפרשה.

שאלות בפרשה:

א { מאחר וכתוב שהמרגלים נקראו בשם אנשים והיינו חשובים וכן ראשי ישראל המה היינו נשאי עם ישראל. ונבחרו ע"י
הקב"ה בודאי היו צדיקים וחכמים גדולים וכיצד יתכן שנכשלו וטעו בזה?

ב { וביותר תמוה בהקדם דברי החפץ חיים שבכדי לקרב למושגינו קצת מאורעות התנ"ך יש לדעת את המבואר בגמרא שאמרו
אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים ואפילו לא כחמורו של רבי פינחס בן יאיר. והנה
המתבונן יראה אם בזמן הגמרא הבינו והבדילו כי הפער בין דור לדור הוא כהבדל האדם לחמור אשר אין לו כלל לא שוויון ולא
דמיון כלל וכלל. מה נאמר אם נעשה חשבון למרחק הדורות עד דור דיעה כמה מרחק ופער בנינו אליהם, וק"ו לנשיאי העדה
שהם נבחרו הדור בודאי א"א לתאר ולשער גדלותם בצדקות חכמה וכל מידה טובה, וא"כ כיצד בכל זאת הגיעו לטעות כזאת
ולחטוא את בני? וכן בחידושי הרמב"ן כאן פירש שהפסוק מנאן לפי מעלתם, ואפשר להביא ראיה, דהרי המתבונן יראה דכאן
כאשר מונה הנשיאים אינו מונה לפי סדר לידתן ומדוע, אלא ודאי שנכתבו כפי סדר מעלתן, ובכל זאת אנו מוצאים את היושע
חמישי במעלה ז"א שהיו גם גדולים ממנו בכל וכיצד בכל זאת חטאו?

ג { עוד קשה דהנה רש"י פירש אנשים ראשי בני כשרים היו באותה שעה, ומאיך לקמן בפסוק כו דכתיב וילכו ויבואו וכו'
דרשו חז"ל בסוטה מה ענין הליכה לכאן. אלא להקיש הליכתן לביאתן שהלכו בעצה רעה כשם שבאו, א"כ לפי"ז נמצאו רשעים
מתחילה וזה סותר לדברי רש"י דלעיל?

ד { עוד יש להקשות שהז"ל דרשו כמובא ברש"י במדבר פרק יג (ב) שלח לך אנשים - למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת
מרים, לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר: ויש להבין כיצד יכלו המרגלים ללמוד
ממעשה מרים בהיות ושם מרים דיברה על משה רבנו גדול הדור ומה עניין למה שדיברו על האדמה?

הכבוד מוציא את האדם מהעולם:

והנראה כדי לבאר כל ענין חטא המרגלים נקדים דברי הזוהר [בזוהר הסולם אות ל] וז"ל בא"ד שם, אמאי נטלי עיטא דא?
אלא אמרו אי יעלון ישראל לארעא, נתעבר אנן מלהוי רישין, וימני משה רישין אחרנין, דהא אנן זכינן במדברא למהוי רישין
אבל בארעא לא נזכי, ועל דנטלי עיטא בישא לגרמיהו מיתו אינון וכל אינון דנטלן מלייהו עכ"ל.

ביאור הענין: מבאר הזוהר שאמנם היו אנשים חשובים וצדיקים, אך חששו לשמור על כבודם היות ונבחרו להיות נשיאים
במדבר חששו שמא כאשר יכנסו לא"י יעבירם משה מתפקידם וימנה אחרים במקומם, וא"כ בכדי שלא יועברו מנשיאותם
החליטו לספר לה"ר על א"י ובכך להשפיע על בני ישראל במדבר. הרי דלפי הזוהר מתבאר שהסיבה שהביאה אותם לחטא
ענין כבודם, ודבר זה יש בו משום גאוה שאם אדם עניו אין לו כלל לחשוש מכבודו וכאשר עוד יבואר לקמן. עכ"פ בזה נבין
דודאי כאשר הלכו כשרים היו באותה עת כמו שזקדק רש"י כיון שלמרות שהיית בהם המעט גאוה ודאגה לכבודם עדיין אינו
חטא, אולם דבר זה גרר אותם והביאם לחטא בלה"ר עד שנכשלו לגמרי, וזהו שכתב רש"י להקיש הליכתם לביאתם באותה עצה
היינו הנגיעה והחשש לכבודם שהיו חוששים לו בהליכה ובבואם. ואפשר לומר רמז שר"ת "דיב"ה" דיבורם יצא בגלל הכבוד.

כישלון ירבעם מידת הגאווה:

ויסוד זה נלמד גם ממעשה של ירבעם בן נבט המסופר עליו במלכים א סוף פרק יא ובפרק יב שלאחר שהמליכו אותו בני
והתחלקה מלכות יהודה ומלכות ישראל, חשש שאם יעלו בני ישראל לרגל לביהמ"ק ימשכו בחזרה למלכות יהודה, ולכן נועץ והחליט

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"
עיר התורה שקרובה אלך

להעמיד שני צלמים אחד בבית אל ואחד בדרך והכריזו ברבים אלה אלוהיך ישראל אשר הוציאך מצרים ועשה במות והקריב קורבנות ללא כהנים וכהנה חטאים אשר החטיא את בני", ואומרת הגמרא במסכת סנהדרין דף קא ע"ב דאמר ר' נחמן גסות הרוח שבו העבירתו על דעתו שדאג למלכותו שלא תלקח ממנו. והרי הדבר תמוה דשם בגמרא מבוואר בדף קב ע"א על נבואת אחיה השלוני [מלכים סוף פרק יא] שפגש את ירבעם ותפס השלמה החדשה שהיה לובש וקרע אותה לשנים עשר קרעים ואמר לו דהקב"ה החליט לקרוע מלכות עם ישראל ועל עשרת השבטים הוא ימלוך ואילו רחבעם ימלוך על שני שבטים יהודה ובנימין וכו' ודרשו חז"ל מהו שלמה חדשה שדרשו דברים חדשים שלא שמעתם אוזן. או שלמה חדשה שאין בתורתו שום דופי, עוד דרשו שכל ת"ח היו כנגדם כעשבי השדה. ובודאי שאם הקב"ה שלח הנביא לקחתו למלך מפני שהוא היה הראוי ביותר למלוך מפאת מעלותיו, וכיצד חטא חטאים הנ"ל?

אלא כמ"ש חז"ל גסות הרוח, כאשר יש גאווה הרי ממילא דואג לכבודו שלא יפגע, וא"כ חשש מעליה לרגל שאולי תיבטל עי"ז מלכותו ונאלץ למנוע מב"י העליה לרגל בכל מיני תחבולות, הרי חז"ל מלמדים אותנו פרק חשוב בטוהר המידות של האדם אפילו גדול שבגדולים ע"י אותו שורש של גאווה ושמירת כבודו יכול להידרדר עד שאול תחתית.

כישלון מרים:

ולכן כל אדם צריך לקבל על עצמו שלא לבזות חבירו, ולבטלו ולדבר לה"ר דלא רק שאינו משיג את כבוד עצמו אדרבא ההפך משיג את בזיונו ופחיתתו ומשחית מידותיו. ונושא זה הוא המשותף בשבת הפרשיות בהעלותך על מרים ודבריה על משה אשר אמרה "הרק במשה דיבר" וכו' והיינו דהדבר שהביא אותה להיכשל בזה שהשוותה את משה רבינו לכולם והכל נובע מגניעת הכבוד העצמי שאינו מורם יותר ממנה שגם היא נביאה. כמובן שדבר זה הוא באופן דק מאוד לפי דרגתם.

נסיון קרח:

וכן בפרשת קרח אשר כל המחלוקת מקורה כי כל העדה קדושים ומדוע תתנשאו על וכו', נמצא דדבר זה הוא נסיון גדול מאוד אצל כל אדם בדרגתו אשר נמצא חושב תמיד כיצד לרומם כבודו ולהשפיל חבירו בשביל להתרומם, ואפילו גדולים נכשלים במידה זו עד שח"ו יורדים לבאר שחת.

עצת הרמב"ן באגרת לבנו:

הרמב"ן באגרתו לבנו מצווה אותו שידע להעריך כל אדם באשר הוא יחשוב שאולי יש בו מעלה גדולה ממנו, אם עשיר ואם עני אם חכם ואם טיפש, וכדו' הרי שזהו היסוד בעבודת השם כדי לתקן מידותיו.

השוחד העצמי גורם לכישלון:

ובכדי להבין כיצד גדולי עולם נכשלים בגלל הנגיעה העצמית לדאגת הכבוד. יובן עפ"י סוף הפרשה שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וחז"ל דרשו אחרי לבבכם זו מינות. ומקשה הר"א אלחנן ווסרמן כיצד יתכן שהכפירה היא בראשו של אדם ומדוע דרשו זאת על ליבו? ומבאר בקובץ המאמרים דיסוד הכפירה מתחיל מהנגיעה העצמית שהוא השוחד הגדול ביותר להטיב עם עצמו וזה מטה שיכלו לחשוב דברים כפי שנוח לו עד כדי כך שדבר אינו יכול לראות האמת ולכן השורש לכפירה היא ממידות האדם ותאוות ליבו שרוצה בהפקר ומתוך אותה נגיעה מסתנוור שיכלו ורואה את האדם לעמוד והעמוד לאדם כאשר מאריך שם באריכות נפלאה ולכן לבל יכשל הדם בזה נתבע לעבוד על מידותיו כדי לגבור על יצרו, והשם יתברך יהיה בעזרנו לתקן עצמנו אמן.

מעשה המוכיח עד כמה נגיעה מסנוורת:

מעשה נפלא מופיע בספר "עלינו לשבח" שלולא הובא ע"י הגר"י זלברשטיין שליט"א היה ספק במהימנותו והוא משכנע עד כמה כוחה של נגיעה יכול להשפיע בצורה חמורה ולהביא את האדם למעשה שפלות. מעשה בשדכן שהציע את בת פלוני לבן פלוני וכבר בשלב הראשון נראה היה שההתאמה מוצלחת במיוחד, השידוך שהחל ברגל ימין התקדם יפה ופיה ועבר עד מהרה לפסים מעשיים המשודך והמשודכת נפגשו כמה פעמים והיו מרוצים האחד מהשני, גם ההורים משני הצדדים יצרו שפה משותפת ובאופן הלא רחוק אפשר היה כבר לשמוע את שבירת הצלחת במזל טוב. וכמו בכל דבר מוצלח שלה גם כאן השטן את ידו וניסה 'לקרוע' את השידוך וכמעט שהצלחה. יום יומיים לפני שהצדדים היו אמורים להודיע על סיומו המוצלח של השידוך מתקשר לביתו של השדכן חבר טוב ומודיע לו על בואו ארצה בימים הקרובים עם בתו המצויינת לה הוא מחפש שידוך הגון ומבקש ממנו להירתם למשימה ולסייע לו במציאת זיווג מתאים. בתוך הדברים הודיע החבר לשדכן שאם משימתו תצליח בידו והוא יהיה השליח הטוב להביא את בתו בברית האירוסין ישלשל לידיו הון עתק ונקב בסכום שאינו מוכר כאן בארץ ישראל מיודענו השדכן מאזין לדברים וליבו יוצא לכל אורך השנים שהוא עוסק במקצוע זה לא התגלגל לידיו סכום כסף כה גדול משידוך אחד, הוא מאמץ את מוחו כדי לאתר בחור שיענה על כל הדרישות ולפתע עלה במחשבתו רעיון שטני ולא עבדו דקות אחדות והוא כבר בדרך למימוש, בעוד שבביתה של המשודכת הראשונה בה פתחנו את הסיפור כבר מתכוננים להודיע על הסכמתם לאירוסין מתדפק השדכן אצלם ומודיע שיש לו דבר סתר לשוחח עם האב, משנכנסו יחד לחדר 'מגלה' השדכן לאבא

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 ישיבה קטנה ארנות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

שהאדם המיועד להיות מחותנו דהיינו אבי הבחור מדבר עליו דברים לא טובים "ובאזוני שמעתיו מספר לאחרים על מעשים רעים שעשית". "גם אתה מבין שהייתי מעוניין מאוד שהשידוך שהצעתי לכם ייצא לפועל" המשיך השדכן "אבל חוששני ממה שיקרה ביום שאחרי אם היום הוא מדבר עליך בצורה כזו מי יודע מה יהיה אחר כך, ראיתי מחובתי לגלות באוזניך את הדבר כדי שלא תבוא אלי אחר כך בטענות". לא צריך להיות חכם גדול כדי להבין שכבר באותו מעמד הודיע אבי המשודכת שהוא מבטל את העסק. אבל השדכן שדמותו באה לידי ביטוי מדויק בראשי התיבות של המילה 'שדכן' שקר דובר כסף נוטל לא הסתפק בכך וכדי להיות בטוח שהצליח להביא לפירוק השידוך הלך גם אצל אבי הבחור ו"גילה" באוזניו מה שהצד השני מדבר עליו, איש זה הלך בדרכו של אהרון הכהן אבל בדיוק בכיוון ההפוך, השלב הבא כמובן היה הצעת שמה של הבת שהגיעה עם אביה מחו"ל לאותו בחור שעזב את ההצעה הראשונה בחור זה היה אכן אחד המצויינים ביותר בישיבתו וכך עלה במחשבתו של השדכן הנוכל לגרוף לכיסו את אלפי הדולרים שהציע לו החבר, השניים אכן נפגשו אבל הקב"ה שראה וידע הכל לא שיגר הפעם את השטן כדי להפריד בין הדבקים, הוא עצמו הוא ולא שליח, מנע מהשדכן את האפשרות להרויח כסף על חשבון הסכסוך בין שתי המשפחות הראשונות, ההצעה לא יצאה אל הפועל. והשדכן הנוכל יצא קרח מכאן ומכאן. והנה חלפו כמה חודשים ולפתע נזכר אבי המשודך הראשון בהצעת השידוך היא שכמעט ונסתיימה ובמוחו מתחילים לחרסם ספקות הכיצד יתכן שאבי המשודכת דיבר עליו דברים לא טובים "הרי אני מכיר אותו היטב ולא מהיום ולא נראה לי שאכן כך היו פני הדברים" הוא אומר לבנו. וממחשבה למעשה הוא מחליט להתדפק ישירות על דלת ביתו של הצד השני שכמעט היה למחותנו ולשוחח עימו על הנושא ובכך לבדוק את נכונות המידע שהעביר לו השדכן בזמנו. ואבי המשודכת פתח עליו זוג עיניים תמהות "אני אני דיברתי עליך מילה אחת לרעה אדרבה בזמנו קיבלתי ידיעות שאתה הוא זה שפתחת עליי את פיך וסיפרת דברים שלא עשיתי מעודי". לא עוברות שניות ספורות והשניים עומדים על העלילה הנוראה שנירקמה על ידי השדכן ונופלים האחד לזרועות של השני ועוד באותו יום נשברה הצלחת במזל טוב. למרות חיתומו הטוב של השידוך עצמו הסיפור עם השדכן עוד לא נגמר מה שקרה עכשיו הוא ממש בבחינת הבלתי ייאמן הנוכל ההוא ששמע שהשידוך בין שתי המשפחות יצא לפועל בא וביקש את המגיע לו. "הרי אני הצעתי לכם את השידוך הזה ואם כן מגיע לי תשלום על כך" טען בחציפותו הנוראה. המשפחות באו אליי [לגריי זילברשטיין] ושאלו האם יש לטענתו זו של השדכן סימוכין בהלכה, שאלתי על כך את גיסי הגר"ח קנייבסקי שאמר שראשית לכל צריך להודיע לשדכן שבשבת הקרובה יכריזו עליו הגבאים בבית הכנסת כ'נוכל' וכמי שצריך לברוח הימנו כמטחווי קשת, ובאשר לטענתו הרי הוא היה זה שבמו ידיו ביטל את השידוך ואם כן גילה בדעתו שלא ניחא ליה השידוך הזה ומה יש לו עוד לדרוש כסף.

מוסר השכל:

נמצינו למדים מוסר השכל עד כמה האדם מסוגל לטעות ולראות ולהבין הפוך בגלל הנגיעה והאינטרס העצמי ויכול להתוכח עם אחרים על צדקתו כמו המרגלים וכמו קרח נגד משה מרוב הטעות שהוא נמצא בתוכה כי אינו מסוגל לראות את האמת.

בכבוד רב
מרדכי מלכא